

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 12. september 2007
(OR. en)**

12819/07

**MIGR 78
SOC 314**

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	11. september 2007
Saaja:	Javier SOLANA, peasekretär / kõrge esindaja
Teema:	Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele Kolmas rände ja integratsiooni aastaaruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele komisjoni dokument KOM(2007) 512 lõplik.

Lisatud: KOM(2007) 512 lõplik

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 11.9.2007
KOM(2007) 512 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE JA REGIOONIDE KOMITEELE**

Kolmas rände ja integratsiooni aastaaruanne

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS
2. SISSERÄNDAJATEST ELANIKKOND EUROOPA LIIDUS
3. ÜHTSE SISSERÄNDEPOLIITIKA VÄLJATÖÖTAMINE JA ELi RAAMISTIK KOLMANDATE RIIKIDE KODANIKE INTEGRATSIOONIKS
4. SUUNDUMUSED RIIKIDE INTEGRATSIOONIPOLIITIKAS
5. JÄRELDUSED

Lisa (teadmiseks): Integratsioonipoliitika koondaruanne EL-27

1. SISSEJUHATUS

Rände ja integratsiooni aastaaruannetes¹ analüüsitakse liikmesriikide ja ELi tasandi meetmeid, mida on võetud kolmandate riikide kodanike vastuvõtmisel ja integreerimisel, antakse ülevaade poliitilisest arengust ning aidatakse integratsioonimeetmeid hinnata ja tõhustada.

Viimase aasta jooksul on integratsioonialane arutelu nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil veelgi intensiivistunud. Üha rohkem liikmesriike rakendavad uut integratsioonipoliitikat ja kohandavad varasematele kogemustele tuginevaid strateegiaid.

Käesolev kolmas aastaaruanne hõlmab arenguid kuni 2007. aasta juunini.² Selle lisas „Integratsioonipoliitika koondaruanne EL-27”, mis on valminud koostöös riiklike integratsiooni kontaktpunktidega (NCP),³ käsitletakse 2005. aastat ja 2006. aasta teist poolt.

2. SISSEANDAJATEST ELANIKKOND ELIS

2006. aasta jaanuaris elas ELis ligikaudu 18,5 miljonit kolmandate riikide kodanikku, s.o 3,8% kogu elanikkonnast, mis on umbes 493 miljonit.⁴ Sisseränne on ikka veel ELi demograafilise kasvu oluline osa ning enamikus liikmesriikides on rändesaldo positiivne.⁵ Rändesaldo oli 1990ndatel enamasti 0,5 miljonit–1 miljonit inimest aastas, kuid alates 2002. aastast on see suurenenud, jäädes vahemikku 1,5–2 miljonit inimest aastas.

Liikmesriigiti on riiki sisenemise tüpoloogia väga erinev. Mõnes liikmesriigis, nagu Austria, Prantsusmaa või Rootsi, on märkimisväärne perekondade taasühinemiste arv, teistes liikmesriikides, nagu Iirimaa, Hispaania, Portugal ja Ühendkuningriik, on kõrge tööga seotud sisserände protsent.⁶ Olulisi reguleerivaid meetmeid võeti Hispaanias, kuid Prantsusmaa, Saksamaa ja Madalmaad kasutasid selliseid meetmeid vaid teatavate sisserändajate gruppide puhul.

Kõige arvukamad kolmandate riikide kodanike grupid ELis on pärit Türgist (2,3 miljonit), Marokost (1,7 miljonit), Albaaniast (0,8 miljonit) ja Alžeerias (0,6 miljonit). Kuid mõnes liikmesriigis, nagu Prantsusmaa, Rootsi, Madalmaad ja Ühendkuningriik, on võõrsil sündinud kodanike arv suurem kui kolmandate riikide kodanike arv, kuna paljud sisserännanud on saanud vastuvõtjariigi kodakondsuse.

3. ÜHTSE SISSERÄNDEPOLIITIKA VÄLJATÖÖTAMINE JA ELI RAAMISTIK KOLMANDATE RIIKIDE KODANIKE INTEGREGREERIMISEKS

Kolmandate riikide kodanike integratsioon on vastuvõtjariigi ühiskondade ja sisserändajate vaheline kohanemisprotsess ning oluline eeldus sisserändest kasu saamiseks. Nagu on rõhutatud teatises „Üldine lähenemisviis migratsioonile üks aasta hiljem: Euroopa tervikliku rändepoliitika poole”,⁷ tuleb **seadusliku rände poliitika ja integratsiooni strateegiate vahelist sidet** jätkuvalt tugevdada.

¹ Esimene aastaaruanne KOM(2004) 508 avaldati juulis 2004 ja teine SEK(2006) 892 juunis 2006.

² Aruandes võetakse arvesse nõukogu juuni 2007. aasta järeldusi, nõukogu dokument 10267/07.

³ Komisjon rajas kontaktpunktide võrgustiku justiits- ja siseküsimuste nõukogu oktoobris 2002 tehtud järelduste järelmeetmetena.

⁴ Allikas: Eurostat. Kuigi Rumeenia ja Bulgaaria liitusid ELiga 2007. aastal, peetakse nende riikide kodanikke selles kontekstis ELi kodanikeks.

⁵ Välja arvatud Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Madalmaad. Eurostat, Statistics in Focus, Population and social conditions, 1/2006.

⁶ Rahvusvaheline rände ülevaade, aastaaruanne 2006 OECD.

⁷ KOM(2006) 735.

Kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigis viibimise tingimuste õigusliku raamistiku konsolideerimine on oluline sidusa integratsioonikäsitle väljatöötamiseks ELis. Perekondade taasühinemist, pikaajalisi elanikke ja kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute liigitamine rahvusvahelist kaitset vajavateks isikuteks reguleerivad õigusaktid⁸ on juba olemas. Sõltuvalt õigusaktist tunnustatakse nendega selliseid õigusi, nagu ligipääs tööhõivele ja haridusele/koolitusele ja võrdset kohtlemist.⁹ Seda õiguslikku raamistikku toetavad ELi diskrimineerimisvastased õigusaktid.¹⁰

Dokumendis „Poliitikakava seadusliku rände kohta“¹¹ anti teada, et on valmimas komisjoni ettepanekud üldise raamdirektiivi kohta, milles määratakse kindlaks sisserändajaist töötajate põhiõigused ELis, ning direktiivi kohta, mis käsitleb kõrge kvalifikatsiooniga sisserändajaist töötajate riiki sisenemist ja seal elamist.¹²

Rahvusvahelise kaitse all olevad isikud vajavad nende eriolukorrast lähtuvaid spetsiaalseid integratsioonimeetmeid. See küsimus on osa arutelust, mis algatati rohelises raamatus Euroopa ühise varjupaigasüsteemi tuleviku kohta.¹³

3.1 ELi raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks

2004. aastal võttis Euroopa Ülemkogu vastu **Haagi programmi** vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamiseks Euroopa Liidus.¹⁴ Selles rõhutati, et liikmesriikide integratsioonipoliitikat ja ELi tegevust tuleb paremini kooskõlastada, lähtudes ühistest põhimõtetest.

Nõukogu võttis vastu **sisserändajate Euroopa Liitu integreerimise poliitika ühised aluspõhimõtted**¹⁵ ja septembris 2005 esitas komisjon **ühise integratsioonikava**, milles esitatakse kolmandate riikide kodanike Euroopa Liitu integreerimise raamistik.¹⁶ Selle raamistiku nurgakivid on ettepanekud konkreetseteks meetmeteks, et ühiseid juhtpõhimõtteid saaks ellu viia nii ELi kui ka riiklikul tasandil¹⁷. Lisaks nähakse ühises integratsioonikavas ette toetavad ELi mehhanismid, et lihtsustada Euroopa integratsioonipoliitika väljatöötamist koostöö ja hea tava vahetamise kaudu.

Nõukogu järeldused ühise integratsioonikava kohta toetasid selle peamisi suundi ning rõhutasid vajadust edasi arendada ühist integratsioonipoliitika lähenemisviisi ja selle meetmeid.¹⁸

⁸ Nõukogu direktiiv 2003/86 perekonna taasühinemine õiguse kohta, nõukogu direktiiv 2003/109 pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta ja nõukogu direktiiv 2004/83 miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta. Õigusakti ettepanek reguleerimisala laiendamiseks rahvusvahelise kaitse saajatele on vastu võetud, KOM(2007) 298.

⁹ Riiklike meetmete vastavuskontrolli uurimus varjupaiga ja sisserände direktiivide ülevõtmiseks valmib 2008. aastal.

¹⁰ ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/legis/legln_en.htm

¹¹ KOM(2005) 669.

¹² Komisjon esitab ka õigusaktide ettepanekud hooajatööliste ja kompensatsiooni saanud praktikantide kohta 2008. aastal ja ettevõttesiseselt üleviidavate isikute kohta 2009. aastal.

¹³ KOM(2007) 301.

¹⁴ Nõukogu dokument 16054/04.

¹⁵ Nõukogu dokument 14615/04.

¹⁶ KOM(2005) 389.

¹⁷ Euroopa Parlament, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee ja regioonide komitee tervitasid ELi integratsiooniraamistikku oma asjakohastes arvamustes.

¹⁸ Nõukogu dokument 14390/05.

Riiklike kontaktpunktide võrgustiku tööst võtavad nüüd aktiivselt osa kõik liikmesriigid. Sellest on saanud tõhus mehhanism teabevahetuseks ja prioriteetsete valdkondade kindlakstegemiseks, samuti on kontaktpunktide võrgustikul oluline osa selle tagamisel, et riiklikud ja ELi jõupingutused täiendaksid üksteist.

Integratsiooni käsiraamatud poliitikutele ja praktikutele,¹⁹ mis on koostatud koostöös riiklike kontaktpunktide ja piirkondlike/kohalike asutuste ning valitsusväliste sidusrühmadega, aitavad kaasa teabe ja hea tava vahetamisele. Esimene väljaanne (2004) sisaldas äsjasaabunud sisserändajate, pagulase staatuse saanud isikute, kodanike osaluse ja näitarvude tutvustust. **Teises väljaandes** (2007) keskendutakse muudele olulistele probleemidele, mis on esitatud ühistes aluspõhimõtetes: süvalaiendamise ja integratsiooni infrastruktuur, eduka integratsioonistrateegia rakendamiseks kasutatud mehhanismide uurimine kõigis integratsioonipoliitika valdkondades; eluase linnakeskkonnas ja majanduslik integratsioon ja nendes valdkondades saadud kogemused. Kolmas väljaanne on kavandatud aastaks 2009.

Haagi programmis nähti ette, komisjon töötab välja laialdase juurdepääsuga **veebisaidi**, mis toetaks integratsioonialase teabe ja kogemuste vahetamist. Kõnealune veebisait hakkab tööle 2008. aastal.

Tõhusa integratsioonipoliitika arendamiseks on oluline terviklik lähenemisviis, mis hõlmaks kõigi tasandite sidusrühmi, nagu märgitakse Haagi programmis. Otsustavaks sammuks oli riigiülese koostöö algatamine munitsipaaltasandil riigi ametiasutuste, eraettevõtjate, kodanikuühiskonna ja sisserändajate ühenduste vahel ning konverents „**Linnade integreerumine,**” mis toimus Rotterdams 2006. aasta oktoobris.²⁰ Tulemas on ka **Euroopa integratsioonifoorum**, kus saavad kokku ELi tasandil integratsiooniga aktiivselt tegutsevad sidusrühmad. ELi katusorganisatsioonid, millel on liikmeid kõigis liikmesriikides, vahetavad oskusteavet ja töötavad välja soovitusel, mis avaldatakse integratsiooni veebisaidil.

2004. aastal Groningenis peetud esimesel integratsioonialasel ministrite konverentsil algatatud poliitilise debati jätkamiseks toimus 2007. aasta mais Potsdamis **ELi integratsiooni eest vastutavate ministrite mitteametlik nõupidamine**. Selle sündmuse järelmeetmena võeti 2007. aasta juunis vastu **nõukogu järeldused integratsioonipoliitika tugevdamiseks ELis, edendades ühtsust mitmekesisuses**.

3.2 Integratsiooni süvalaiendamine igasse poliitikavaldkonda

Tuginedes ELi integratsioonialasele raamkoostööle, mida toetavad ühised aluspõhimõtted, ning vastukajana ühises integratsioonikavas esitatud ELi ettepanekutele konkreetsete meetmete võtmiseks, töötas komisjon välja ühtsema integratsioonikäsitluse. Integratsioon muutub poliitika väljatöötamise ja ellurakendamise lahutamatuks osaks paljudes ELi poliitikavaldkondades.

Sisserände, sealhulgas integratsiooni eesmärkide inkorporeerimiseks komisjoni algatustesse loodi **rändeküsimustega tegelev volinikerühm**, mis koondab kõiki selle teemaga seotud poliitikavaldkonnad.²¹

Tööhõive on integratsiooni oluline osa ja sisserändajate tõhus integreerimine tööturule aitab oluliselt kaasa Lissaboni tööhõive ja majanduskasvu eesmärkide saavutamisele. Pidades silmas Euroopa tööhõivestrateegiat, kutsutakse integreeritud suunistes liikmesriike üles

¹⁹ ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc_immigration_integration_en.htm

²⁰ Järgmise ürituse korraldab Eurocities võrgustik Milanos 2007. aasta sügisel.

²¹ ec.europa.eu/commission_barroso/frattini/doc/2006/pr_30_08_06_en.pdf

tõsiselt arvesse võtma sisserändajate ELi tööturgudele integreerimist.²² Komisjon jälgib riiklike reformiprogrammide mõju ühiste tööhõivearuannete kaudu ja julgustab liikmesriike muutma sisserändajate tööturule integreerimist otseseks tööhõivepoliitika osaks.²³ Tööturul esinevate takistuste analüüsimiseks ja hea tava vahetamiseks moodustati etniliste vähemuste sotsiaalse integratsiooni ja tööturul osalemise kõrgetasemeline nõuanderühm.

Sisserändajad on oluline potentsiaalsete **ettevõtjate** ressurss Euroopas. Nende äritegevusel on märkimisväärne mõju ELi majanduskasvule. Teabe vahetamiseks ettevõtete asutamisel tekkivate raskuste ületamiseks moodustati etniliste vähemuste ettevõtlusvõrgustik. Lähiajal avaldatakse uuring hea tava kohta kõnealuses valdkonnas ja 2008. aasta kevadel toimub kõnealusel teemal ka konverents.²⁴

Üha rohkem võetakse arvesse ka integratsiooni kultuurilist mõõdet. **Kultuuridevahelisest dialoogist**, mis hõlmab ka usunditesisest ja -välist dialoogi, on saanud oluline vahend edukale integreerimisele kaasaaitamisel ja rassismi ning ekstremismi vastu võitlemisel. 2008. aasta, mis on kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta, on samuti oluline tegevuse tugevdamiseks selles valdkonnas.

Põhiõigused, mittediskrimineerimine ja võrdsed võimalused on integratsiooni seisukohast samuti olulised. Talitustevaheline rassismi ja ksenofoobia vastane tööühm koordineerib tegevust komisjoni sees ning Euroopa Põhiõiguste Amet²⁵ jagab selles valdkonnas eriteadmisi. Jõupingutusi sisserändajate ees seisvate struktuuriliste takistustega võitlemiseks suurendatakse Euroopa aasta „Võrdsed võimalused kõigile” (2007. aasta) kontekstis, millega käivitatakse väga oluline debatt mitmekesisuse eeliste kohta.²⁶ Kuna ELis moodustavad sisserändajate põhiosa **naised**,²⁷ pööratakse nende erivajadustele üha enam tähelepanu soolise võrdsuslikkuse süvalaiendamise mehhanismides, nagu tegevuskava, mis käsitleb naiste ja meeste võrdsuslikkust aastatel 2006–2010.²⁸

ELi ühiste eesmärkide raames tugevdas komisjon integratsiooni mõõdet **sotsiaalse kaasamise ja sotsiaalse kaitse poliitikas**, mille liikmesriigid võtavad oma riiklikusse/piirkondlikku poliitikasse üle vastavalt sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasamise strateegiate riiklikele aruannetele. Nende poliitikavaldkondade järelevalve aitab suunata jõupingutusi integratsioonimeetmete tugevdamisele, vähendades lõhet sisserändajate ja kodanike vahel.²⁹ Talitustevaheline linnaarengu tööühm koordineerib komisjonis ühenduse poliitika **linnamõõdet**,³⁰ lisaks on erinevatel integratsiooniteemadel teabe jagamiseks tehtud ka muid linnadega seotud algatusi (nt Euroopa koostöövõrgustik „Linnad kohaliku integratsioonipoliitika heaks” (CLIP), mida koordineerib Euroopa eluaseme ja töötingimuste parendamise fond). Erilist tähelepanu pööratakse vähem kaitstud isikute vajadustele, et vähendada ebavõrdsust ühenduse **rahvatervise** tegevusprogrammi (2003–2008)³¹ raames.

²² KOM(2006) 815.

²³ Nõukogu dokument 6706/07

²⁴ ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/ethnic.htm

²⁵ eumc.europa.eu/eumc/index.php

²⁶ ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm

²⁷ ÜRO Rahvastikuüksus, Ülemaailmsed rändesuundumused, 2005. aasta ülevaade (Trends in Total Migrant Stock: The 2005 Revision).

²⁸ ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/general_overview_en.html

²⁹ 2007. aasta ühisaruanne sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse kohta register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st06/st06694.en07.pdf.

³⁰ „Linnamõõde ühenduse poliitikas (2007–2013)“.

³¹ ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/index_en.htm#down.

³¹ ec.europa.eu/health/ph_programme/programme_en.htm.

Haridus ja koolitus on vahendid, mis aitavad edu saavutada ja sisse­rändajatel ühiskonnaelus aktiivselt osaleda. Integratsiooni edendatakse selliste hariduslike algatustega, nagu hariduse ja koolituse programm aastani 2010.³² Kuna sisse­rändajate lastel ja noortel on tavaliselt madalamad hinded kui teistel õpilastel,³³ uuritakse peagi ilmuvas komisjoni teatises selle põhjusi ja määratakse kindlaks meetmed selliste haridusprobleemide lahendamiseks. Integratsioon on spontaanne protsess, eriti **laste** puhul. Integratsioon juba väga varases eas on positiivsete tulemuste saavutamiseks väga oluline ja Euroopa Liidu lapse õiguste strateegias³⁴ võetakse selle rühma potentsiaali arvesse. Lisaks aitab Euroopa noortepakti³⁵ järelmeetmena peetav ELi tasandi struktuurialoog noorsoopoliitikas kaasa selle sihtrühma konkreetsete vajadustega tegelemisele, keskendudes noorte sotsiaalsele ja ametialasele integratsioonile aastal 2007 ja kultuuridevahelisele dialoogile aastal 2008.

3.3 ELi rahastamisvahendid

EL toetab liikmesriikide integratsioonipoliitikat mitmete rahastamisvahenditega. Alates 2003. aastast on komisjon kaasfinantseerinud riikidevahelisi integratsiooniprojekte, mis edendavad koostööd liikmesriikide, piirkondlike/kohalike ametiasutuste ja teiste sidusrühmade vahel vastavalt **INTI** ettevalmistavatele meetmetele.³⁶

Solidaarsuse ja rändevoogude juhtimise raamprogrammis aastateks 2007–2013 toetab Euroopa integratsiooniprobleemidega tegelemist **kolmandate riikide kodanike integreerimise Euroopa fond**. Raamprogrammi eesmärk on uue solidaarsuse loomine liikmesriikide jõupingutuste edendamiseks, et nad aitaksid sisse­rändajatel täita elamisloa tingimusi ning lihtsustada nende integreerumist. Samuti aitab raamprogramm liikmesriikidel jagada oma parimat tava, mis tugevdab koostööd ELi tasandil.³⁷

Euroopa Pagulasfond toetab integratsioonimeetmeid, mis on kohandatud fondi rakendusalas­se jäävate inimeste tarbeks, sealhulgas pagulased ja täiendavat kaitset saavad isikud, kelle viibimine ELis on pikaajalisem ja püsivam. 2008. aastal tööd alustav uus Euroopa Pagulasfond jätkab nende sihtprojektide rahastamist raamprogrammi „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine“³⁸ raames.

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) raames pakkus ühenduse algatus **EQUAL** uuenduslike heade tavade kogumit, et tõkestada sisse­rändajate diskrimineerimist tööturul ja võidelda selle vastu.³⁹ Sisse­rändajate osaluse suurendamine tööhõives ja seega nende sotsiaalse integratsiooni tugevdamine on uue ESFi prioriteet aastateks 2007–2013.⁴⁰ Lisaks toetab uus programm **PROGRESS** aastateks 2007–2013 ka diskrimineerimise tõkestamist ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete rakendamist.

Regionaalpoliitika vahendite kaudu tegeletakse ka rände ja integratsiooniprobleemidega, eriti linnapiirkondades. **Ühenduse algatuses URBAN II** keskenduti eelkõige ebasoodsas olukorras olevate linnapiirkondade sotsiaalsele kaasamisele⁴¹ ning linnapiirkondade arengualaste kogemuste vahetamise programmis **URBACT** tegeletakse teatavate

³² ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html.

³³ PISA 2006, OECD.

³⁴ KOM(2006) 367.

³⁵ KOM(2005) 206.

³⁶ ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/inti/funding_inti_en.htm.

³⁷ ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm.

³⁸ ec.europa.eu/justice_home/funding/refugee/funding_refugee_en.htm.

³⁹ ec.europa.eu/employment_social/equal/index_en.cfm

⁴⁰ ec.europa.eu/employment_social/esf2000/2007-2013_en.html

⁴¹ ec.europa.eu/regional_policy/urban2/index_en.htm

mitmekesisuse probleemidega, mis esinevad Euroopa linnades. Sellist lähenemist jätkatakse ka programmis **URBACT II** 2007–2013.⁴²

4. SUUNDUMUSED RIIKIDE INTEGRATSIOONIPOLIITIKAS⁴³

Kolmandate riikide kodanike integratsioon on olnud selliste vaidluste peateema, kus käsitletakse diskrimineerimisilminguid ning kultuuride ja religioonide mitmekesisust. Mõnel juhul mõjutasid dramaatilised sündmused üldsuse arvamust sisserände kohta. Palju liikmesriike seadis uued prioriteedid ja vaatas oma poliitika uuesti üle. Enamik liikmesriikide integratsioonipoliitikas esinevaid mõisteid on kooskõlas ühiste aluspõhimõtetega ning need kajastuvad erineval määral ka nende riikide integratsioonistrateegiates.

Ühine aluspõhimõte 1: Liikmesriikides on vastu võetud mitmeid integratsiooni kui kahesuunalise protsessi edendamise meetmeid. Siiski on selle põhimõtte rakendamine praktikas pikaajaline ülesanne, mis nõuab edasisi jõupingutusi. Struktuurilised algatused, mille eesmärk on suurendada vastuvõtva riigi elanikkonna mitmekesisusega kohanemise võimet, on riiklikes strateegiates ikka veel liiga vähe kajastamist leidnud.

Ühine aluspõhimõte 2: Sellised põhiväärtused, nagu vabadus, demokraatia, õigusriik ning inimõiguste ja põhivabaduste austamine on uue poliitika olulised osad. Mitmed liikmesriigid on võtnud meetmeid kodanike orientatsiooni kujundavate programmide raames, et jagada teavet põhiväärtuste kohta.

Ühine aluspõhimõte 3: Sisserändajate integreerimine tööturule jääb riikliku integratsioonipoliitika põhiüleandeks. Üha sagedamini rakendatakse meetmeid selle probleemi lahendamiseks meetmeid, sealhulgas töötuse ennetamine hariduse ja koolituse kaudu, tõhusamad kvalifikatsiooni tunnustamise süsteemid, diskrimineerimisvastane võitlus töökohal ja sisserändajatest naiste tööhõive edendamine.

Ühine aluspõhimõte 4: Enamik liikmesriike peavad vastuvõtva liikmesriigi keele baasoskusi oluliseks integratsiooni osaks. Paljud riigid rajavad oma integratsioonistrateegiad tutvustusprogrammidele, kaasa arvatud (mõnikord kohustuslikud) keele ja kodaniku orientatsiooni programmid äsjasaabunutele. Üha rohkem liikmesriike suurendab kursuste paindlikkust, võttes arvesse erivajadusi. Vaid vähesed liikmesriigid viivad läbi kõnealuse tegevuse põhjaliku hindamise.

Ühine aluspõhimõte 5: Terviklikus integratsioonipoliitikas on integratsiooniprotsessi peamised osad haridus ja koolitus. Liikmesriikide jõupingutused keskenduvad kindlale sihtgrupile kavandatud keelekursustele ja õppele, mis aitab koolis integreeruda. Paljud algatused edendavad austust mitmekesisuse vastu hariduskeskkonnas ja toetust õpetajatele. Siiski on sisserändajatest lastel ja noortel inimestel eriprobleemid, millega tuleks edaspidi tegeleda.

Ühine aluspõhimõte 6: Kuigi üha rohkem liikmesriike arendavad teenuste osutajate pädevust sisserändajatega suhtlemisel, tähtsustavad nad seda ebavõrdsel määral. Mõnes liikmesriigis tehakse selliseid algatusi, nagu võrdne juurdepääs avalikele institutsioonidele, kaasa arvatud diskrimineerimisvastased ja teabele juurdepääsu tagavad meetmed. Koostöö arendamine valitsuse sidusrühmadega ja ettevõtete kaasamine integratsioonialastesse debattidesse on suhteliselt uued meetmed.

⁴² urbact.eu/towards-urbact-2.html

⁴³ Selles jaos kasutatakse liikmesriikide vastuseid komisjoni küsitlusele. Vt lisa ELi integratsioonipoliitika koondaruanne EL-27.

Ühine aluspõhimõte 7: Igapäevase suhtluse ja kohaliku tegevuse vastasmõju olulisust rõhutab enamik liikmesriike, kuigi nende kajastumine integratsioonstrateegiates on suuresti erinev. Meetmeid, mis toetaksid sisserändajate ja vastuvõtva ühiskonna omavahelisi suhtlemisalgatusi, sealhulgas ühised foorumeid, on ikka veel liiga vähe.

Ühine aluspõhimõte 8: Liikmeriikide õigusaktid tagavad kõikide religioonide austamise ja põhimõtte järgimise, et religioosetel põhjustel kedagi ei diskrimineerita. Ajal, mil religioonidesisese ja –vahelise dialoogi olulisust tunnustatakse kui kultuuridevahelisteks algatusteks avaramat võimalust, tunduvad selle valdkonna tugevdamise meetmed sageli ajutuste lahendustena jooksvate probleemide lahendamiseks. Mõnes liikmesriigis alustatakse asjakohase dialoogi edendamist rohkem struktureeritud alusel.

Ühine aluspõhimõte 9: Sisserändajate osalemist demokraatias peetakse üha enam eduka integratsiooni oluliseks osaks. Üha rohkematel juhtudel on sisserändajate esindajad kaasatud integratsioonipoliitika väljatöötamise/rakendamisse. Eriti on kasvanud huvi aktiivse kodakondsuse ja naturalisatsiooniprotsessi kui võimaluste vastu, mis aitavad kaasa vastuvõtva riigi ühiskonnas osalemisele. Üsna piiratud arv liikmesriike annab kolmandate riikide kodanikele hääletamisõigused kohalikel valimistel.

Ühine aluspõhimõte 10: Enamik liikmesriike on tugevdanud oma suutlikkust viia integratsiooniteema kõikidesse asjaomastesse poliitikavaldkondadesse, arendades samas ka sihtmeetmeid. Peamisteks ülesanneteks jäävad siiski tõhus teabevahetus, kooskõlastamine kõigi valitsustasandite ja huvirühmadega ning piisava tähelepanu pööramine soolise võrdõiguslikkuse ühtlustamisele ja sisserändajatest laste ning noorte erivajadustele.

Ühine aluspõhimõte 11: Liikmesriigid tunnevad üha enam, et integratsioonialast teavet, sealhulgas sooliselt eristatud statistikat, tuleb süstemaatilisemalt koguda, analüüsida ja levitada. Üksikasjalikumad andmed aitavad vältida segadust ning toovad esile sisserändajate panuse vastuvõtva riigi ühiskonna arengusse. Edasine areng on vajalik integratsioonipoliitika jälgimiseks ja hindamiseks ning teatud näitajate kindlaksmääramiseks.

5. JÄRELDUSED

Nõukogu 2007. aasta juuni järeldused tähistavad uut sammu ELi integratsioonikava juhtimisel. Järeldustes rõhutatakse, et integratsioon peab hõlmama kogu ühiskonda ning tunnustatakse, et kultuuridevaheline dialoog on oluline vahend integratsiooni edendamisel.

Ühiste aluspõhimõtetele ja ühisele integratsioonikavale rajatud ELi raamistiku edasiarendamiseks esitab komisjon uued algatused. Selles on oluline osa riiklikel kontaktpunktidel.

Komisjon uurib erinevaid **osaluse** ja **kodakondsuse** kontseptsioone ning nende mõju integratsioonile. Igal tasandil soositakse foorumeid huvirühmade ja sisserändajate esindajate vahelisteks mõttevahetusteks.

Komisjon uurib ka **sisserändajate integreerimise ühtsete Euroopa moodulite** lisaväärtust, võttes arvesse olemasolevat head tava, et välja töötada erinevate integratsiooniprotsesside suuniseid (sissejuhatavad kursused, kaasaaitamine sisserändajate ja muude kodanike osalemisele kohalikus elus jne).

Meedia mõju avaliku arutelu suunamisel on laialdaselt teada, sest meedia saab kaasa aidata **teadlikkuse tõstmisele**, lahendada arusaamatusi ja kaasata mitmekesisemaks muutuvaid ühiskondi sügavmõttelisse debatti. Tuginedes hiljutisele uurimusele,⁴⁴ uurib komisjon

⁴⁴ Ränne ja ühiskondlik arvamus, BEPA 2006

võimalusi, kuidas tagada sisserändajate ühiskondliku arengu, majandusliku kasvu ja kultuuride mitmekesisuse teemade toomine üldsuse ette ning nende laialdane tutvustamine.

Lisaks uurib komisjon, kuidas võiks integratsiooniprotsess aktiivsemalt kaasa aidata **sotsiaalse võõrandumise ja sisserändajate diskrimineerimise tõkestamisele**, keskendudes eriti noortele ja mitmekesisusele, vältimaks äärmuslikke kõrvaletõrjumise juhtumeid vastuvõtva liikmesriigi ühiskonnas.

Integratsioonipoliitika tulemuslikuks väljatöötamiseks ja selle toimimise parandamiseks, võttes arvesse parimaid standardeid, on vaja integratsioonikriteeriume. Komisjon uurib võimalusi **ühiste näitajate ja indeksite** edasiseks väljatöötamiseks, mida liikmesriigid saaksid kasutada integratsioonikavade hindamisel ja mis oleksid võrdleva analüüsi kriteeriumideks.

Lõpetuseks kaalub komisjon võimalusi **rände ja integratsiooni aastaaruande ümberkavandamiseks**, et teha sellest tänapäevane integratsioonipoliitika võrdleva analüüsi töövahend. Komisjon esitab **uue kontseptsiooni**, et luua terviklikum teavitamis- ja järelevaldevahend. Lisaks jätkab komisjon asjaomaste ELi õigusaktide ja nende mõju jälgimist kolmandate riikide kodanike integratsioonile.

Annex (for information)

Summary Report on Integration Policies in the EU-27

This Summary Report has been drafted on the basis of a questionnaire completed by the National Contact Points on Integration⁴⁵. The questionnaire refers to third-country nationals who are legally residing in the Member States, both newly-arrived and long-established immigrants and refugees.

The aim of the questionnaire was to gather specific information concerning various dimensions of the integration process in the Member States for the calendar year 2005 and the first half of 2006. The Report is structured along the lines of the Common Basic Principles on integration (CBPs) and in keeping with the Common Agenda for Integration.

The CBPs and the Common Agenda are well known by those directly involved in integration policies at national level. Measures aiming at disseminating them further to a wider group of policy-makers and to civil society are undertaken. In **Bulgaria** and in the **Slovak Republic** they are discussed and presented to the broader public. They are increasingly mentioned in official declarations and political statements. Some Member States, such as **Austria**, the **Czech Republic**, **Denmark** and **Spain**, refer to the CBPs on a regular basis when dealing with immigration and integration issues. In the **Czech Republic** and **Greece**, the CBPs enriched the debate leading to the adoption of new legislation. They are also explicitly incorporated in some Member States' programmes. In the **Spanish** Strategic Plan on Citizenship and Integration, a full text version of the CBPs is reproduced and reference is made to the Common Agenda for Integration. In the consultations held with stakeholders about the content of the Strategic Plan, extensive information was given on integration initiatives taken at the EU level. In **Ireland**, the CBPs continue to inform the policy making process and all projects submitted for funding from a recently announced Immigrant Integration Fund are required to reflect the CBPs.

1. 'Integration is a dynamic, two-way process of mutual accommodation by all immigrants and residents of Member States'

In the **Czech Republic** and **Greece**, this principle is part of, respectively, the 'Updated Concept of Immigrant Integration' and the new 'Integrated Action Plan'. In **Slovenia**, a 'Unit for cultural rights of minorities and for the development of cultural diversity' was established within the Ministry of Culture to support the better understanding and co-existence of different cultural identities. In **Belgium**, the French and Flemish Communities set up programmes for intercultural communication and awareness-raising on the rights of foreigners targeting both the host society and immigrants. In **Denmark**, a fund supports local projects such as the 'Copenhagen Day of Dialogue' including intercultural activities and debates. For the 'Danish Constitution Day', a competition for young people, focused on subjects of democracy and integration and widely covered by the media, is prepared. The **Swedish** government declared the year 2006 the Swedish Year of Multiculturalism' to promote opportunities for all to participate in cultural life and to create co-operation between various cultural traditions. In **Luxembourg**, the 'Neighbours' Festival', the 'Festival of migrations, cultures and citizenship' and other multicultural initiatives are organised to promote integration. In **Finland**, immigrants who obtain Finnish nationality are invited to the 'Theme day of nationality' in the city of Turku. A 'Multicultural personality of the year' and a 'New resident of Turku of the year' are elected. In **The Netherlands**, primary and secondary schools are encouraged to organise initiatives for the promotion of civic citizenship and

⁴⁵ Replies have been received from all Member States except Cyprus and Malta

integration. Within the new **Irish** National Action Plan against Racism 'Planning for Diversity', local partnership companies support anti-discrimination and integration initiatives. In the **Slovak Republic**, the new 'Action Plan to Prevent All Forms of Discrimination, Racism, Xenophobia, Anti-Semitism and Other Forms of Intolerance' was adopted. Measures involving the media to promote understanding of immigration are undertaken actively in **Belgium, Ireland, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Portugal, the Slovak Republic, Spain, Sweden, The Netherlands** and the **United Kingdom**. In **Latvia**, the 'International Tolerance Day' was organised in collaboration with the media. In **Lithuania**, a new version of the 'Code of Ethics of Journalists and Publishers' was approved to shape understanding of diversity. In **Portugal**, many initiatives are carried out to manage cultural diversity including television and radio programmes, such as the 'Week of Cultural Diversity'. In the **United Kingdom**, the 'Improving Opportunity, Strengthening Society' strategy and the 'Community Cohesion Toolkit' focusing on the role of the media are among the measures launched to foster a sense of common belonging.

2. 'Integration implies respect for the basic values of the European Union'

A number of Member States, including **Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, Luxembourg** and **The Netherlands** refer to the basic values of the European Union in introductory programmes for newly-arrived third-country nationals. Some countries increasingly promote EU basic values through broader initiatives. In **Belgium**, a 'Committee of Seven Wise Men' elaborated on basic values and presented its recommendations to the Flemish government to harmonise civic integration courses. The French Community supports educational programmes targeting school teachers and students. Interdisciplinary citizenship courses will be included in the curriculum of all mandatory educational programmes. In **France**, the concept of integration includes a strong political and civic dimension reflecting common republican values which are discussed by the 'High Council of Integration.' In **Lithuania**, civic orientation and integration courses on the host society's culture and history are organised for people granted asylum. In **Luxembourg**, compulsory civic education courses are provided to those applying for nationality. In **Bulgaria**, a project 'Civic education – road to Europe' is organised targeting young people. **Sweden** set up initiatives to raise awareness on basic values including a new 'National Action for Human Rights', as well as a specific programme to combat violence and oppression in the name of honour. In **The Netherlands**, a declaration of 'Solidarity with The Netherlands', covering respect for common values, is pronounced during naturalisation ceremonies.

3. 'Employment is a key part of the integration process and is central to the participation of immigrants, to the contributions immigrants make to the host society, and to making such contributions visible'

The contribution of immigrants to the economic growth and development of the host society is increasingly recognised, as underlined by **Greece, Italy** and **Spain**. To facilitate the labour market integration of immigrants the **Czech Republic** has planned a simplification of bureaucracy and the possibility to reside legally while looking for a job. In **Spain**, a new system 'Catalogue of Labour Shortages in Specific Occupations' has been set up to identify shortages and to allow for a swift processing of residence and working permits. **Portugal** established 'Offices of Employment and Entrepreneurial Support for Immigrants' within the 'National Immigrant Support Centres', and it launched an advertising campaign 'Immigrant Portugal, Tolerant Portugal'. In **Poland**, a number of labour market integration measures are carried out by the Intercultural Centre for Vocational Adaptation and the Work Club of the Polish Humanitarian Organisation. In the **Slovak Republic**, the process of assessment of qualifications and skills and the access to vocational training has been simplified. A specific

web-site has been created to advertise vacancies and provide information to employers. The **Danish** government concluded a political agreement 'A new change for everyone' on access to jobs and education, including new financial incentives to municipalities and obligations for local authorities to provide job offers. In **Ireland**, publications such as the 'Know before you go' booklet including information on finding employment for newly-arrived immigrants and the 'Employment Rights Information Booklet' are available in multiple languages. The 'Employment for Parents of Irish Born Children Programme' promotes the employment of third-country national parents of an Irish born child and the study 'An Exploration of Local Strategies for the Integration of Migrant Workers and their Families' was carried out. In **France**, a group of big enterprises drafted a 'Diversity Charter', which is now being signed by many other employers, to commit themselves to create an intercultural environment among their staff. The **Finnish** Ministry of Trade and Industry established a working group to reinforce immigrant entrepreneurship through networking, interaction, education and training, development of advisory services and information. In **The Netherlands**, an action plan was adopted to further develop immigrant entrepreneurship and a monitoring system against discrimination at the work place is being set up. A 'Diversity Unit' was established by the **Belgian** federal government to fight against discrimination at work and to promote equality. The Flemish Community organises individual labour market insertion programmes for newly-arrived third-country nationals as part of introductory programmes. In **Greece**, interventions in favour of unemployed immigrant women are a priority. In **Sweden**, the employment office for immigrants created a special team to provide support before and during the initial period in a new job. **Austria** promotes employment of immigrants in the public sector. In the **United Kingdom**, within certain industry sectors, language teachers and integration experts are available to develop schemes for labour market integration of immigrants.

4. 'Basic knowledge of the host society's language, history, and institutions is indispensable to integration; enabling immigrants to acquire this basic knowledge is essential to successful integration'

In most of the Member States, including **Austria**, the **Czech Republic**, **Denmark**, **Germany**, **Greece**, **Italy**, **Latvia**, **Luxembourg**, **Portugal** and **Sweden**, information material and welcome packages in various languages are available for newly-arrived third-country nationals. Introduction programmes are established in most Member States and they are compulsory in some countries, i.e. **Austria**, **Belgium**, **Denmark**, **France**, **Germany**, **Greece** and **The Netherlands**. In **Austria**, immigrants have to sign an Integration Agreement and to follow German language training in order to receive a residence permit. The City of Vienna provides special cheap courses for young and long-term immigrants. In **Denmark**, an examination on Danish society, history and culture has to be taken to obtain Danish citizenship and a basic civic test will also be introduced for some categories of immigrants. In the **United Kingdom**, the 'Life in the United Kingdom: A Journey to Citizenship' syllabus to prepare for the citizenship test was published. In **Portugal**, the 'Portugal Welcomes You' programme provides language and introductory citizenship courses for newly-arrived third-country nationals. In **France**, knowledge of the French language, values and institutions is a pre-condition to acquire a long-term residence permit. Language courses, including an examination and a certificate, are compulsory depending on the level of knowledge and they are free of charge for newly-arrived third-country nationals. They are organised in a flexible way according to different needs and child care is available during classes. In **Germany**, language classes are compulsory depending on the level of knowledge and integration courses provide orientation and basic knowledge of German institutions. In **Lithuania**, **Slovenia**, **Romania** and the **United Kingdom** a personal integration plan is drafted for every refugee. **Italy** and **Spain** foresee introduction courses with a focus on vocational training in their

territories, as well as in the immigrants' countries of origin. **The Netherlands** organises compulsory pre-departure examinations on language and civic orientation for immigrants, with the exclusion of refugees and asylum seekers, to be taken in the country of origin. In **Ireland**, citizens' information centres are located in every town and cultural orientation programmes and information leaflets are also available. Stakeholders were involved in the organisation of language courses to provide an effective service. In **Luxembourg**, a pilot project for language classes in French and Luxembourgish 'Cours Inlux' has proved to be very successful and will be renewed. In **Poland**, a web-site was set up after consultation with refugees, in order to provide them with the most useful information and a newspaper addressing immigrants is drafted with their contribution.

5. 'Efforts in education are critical to preparing immigrants, and particularly their descendants, to be more successful and more active participants in society'

In **Austria**, intercultural teaching and learning are principles of federal law, implemented by providing training and support to teachers and promoting anti-discrimination activities in all schools. In **Finland**, municipalities are granted an increased State subsidy to support young immigrants speaking other languages and teaching in their mother tongue is available. The general school programme includes teaching on foreign cultures. In **Spain**, half of the 'State Fund for Reception, Integration and Education' is used by schools to develop reception programmes for newly-arrived young immigrants and their families, to provide teaching support during an initial period and to hire intercultural mediators. Teaching exchange programmes with third countries and a movie 'Settlers' on interculturality at school are examples of initiatives undertaken. In **Belgium**, the French Community develops courses in the language and culture of origin of immigrants and courses promoting openness towards other cultures. In all parts of the country, reception programmes, bridging classes and language courses are organised to facilitate the introduction of newly-arrived young third-country nationals. In **Bulgaria**, the national programme for the development of education and training foresees specific measures targeted at children speaking another language. Data and research on performance at school are analysed. In **Estonia**, relevant resources are allocated to train teachers of Estonian as a second language and for bilingual education. In **Romania**, free courses of Romanian are available for adults and training for teachers is organised to address better the need of students. **Finland** and **Hungary** provide classes in various languages as preparatory courses for the integration of immigrant children into the general education system. **Greece** organises reception and tutorial classes to ease the integration into schools and other measures are set up to ease enrolment and to support families. In **Luxembourg**, a reception unit for young immigrants who arrive in the course of the school year was created and intercultural mediators and special staff are available to help with language difficulties. In **Portugal**, the 'Choices Program' aims at preventing low level of achievements and early school-leaving and the 'Between Cultures Secretariat' promotes intercultural education within the wider educational system by training of teachers. Classes of Portuguese as a second language are available in schools. In the **United Kingdom**, within the framework of the 'Aiming High' strategy, funding and guidance materials are provided to local authorities and school boards in order to address the needs of immigrant children and youth. In **The Netherlands**, schools and local authorities organise meetings at least once a year to avoid segregation and to promote integration. In **Poland**, training for teachers is available and a conference was organised on measures tackling language difficulties of immigrant children. A kindergarten project 'Children of the World' addresses integration challenges at an early stage with the interaction of children of different origins through arts and games. In **Ireland**, the 'Department of Education and Science' established a steering committee to co-ordinate responses to the educational needs of newly-arrived young

immigrants and to put in place a system of language support for non-English speakers. New 'Guidelines on Intercultural Education in Primary School' are published to support teachers and school management in developing a more inclusive classroom environment. In **Sweden**, a specific curriculum for learning Swedish as a second language exists and the 'Higher Education Act' requires higher education institutions to promote actively recruitment of immigrants. In **France**, language tuition and introductory courses are available at school. Recent measures focus on the participation in preparatory courses for university studies and on the smooth transition into the labour market.

6. 'Access for immigrants to institutions, as well as to public and private goods and services, on a basis equal to national citizens and in a non-discriminatory way is a critical foundation for better integration'

In **Italy**, access to social services for immigrants is eased by mediatory services. Legal advice, information and orientation desks are available at the local level. In **Lithuania**, access to public offices is facilitated by interpretation services and information in other languages. In **Austria**, special multi-language information desks are available for various services. The User Panel of the **Danish** Immigration Service is set up to bring together the Danish Immigration Service and immigrant's representatives. In **Poland**, training is organised for people working with refugees and a centre provides information on legislation and available services within public institutions. In **Sweden**, all government agencies have to adopt action plans to take into account cultural diversity in recruitment procedures and a system with de-personalised applications for jobs will be tested. In **The Netherlands**, an anti-discrimination project within the structures of the government is launched. In **Finland**, the Ministry of Labour produced a 'Handbook on equality data' containing good anti-discrimination practices. In the **Czech Republic**, multicultural education and improvement of language skills of public administration staff is an increasing priority. **Bulgaria** implements a training project to teach social assistants to work in multiethnic environments. In **Romania**, public services may employ interpreters and cultural mediators and train their staff to ease the access of immigrants to services. In the **Slovak Republic**, training for the staff of labour, social and family affairs offices is available, as well as consulting and mediatory services. In **Hungary**, desk officers of family support centres and social and labour offices participate in training on integration issues. In **Latvia**, a 'Centre of trust' is being built for third-country nationals as a contact point with the institutions. In **Ireland**, the newly established 'Irish Naturalisation and Immigration Service' acts as a one-stop-shop providing a single access point to services. Interpretation support, anti-racism and intercultural training is available for service providers. Government Departments and State Agencies provide information, in multiple languages, on the rights and entitlements of access to a wide range of public services. In **Portugal**, national and local immigrant support centres are one-stop-shops set up for the delivery of services with the involvement of socio-cultural mediators. An 'SOS Service for Immigrants' and a simultaneous translation service provide help and information in various languages with the assistance of socio-cultural mediators. Within the pilot project 'Strategic Upgrade of National Refugee Integration Services' (SUNRISE), in the **United Kingdom** a personal caseworker provides information and advice to facilitate access to services.

7. 'Frequent interaction between immigrants and Member State citizens is a fundamental mechanism for integration. Shared forums, intercultural dialogue, education about immigrants and immigrant cultures, and stimulating living conditions in urban environments enhance the interactions between immigrants and Member State citizens'

Some Member States, such as **Greece** and **Italy**, stress in particular the role of cultural mediators, as well as of volunteering and third sector organisations facilitating the interaction between immigrants and the host society. In **Austria**, a special department for integration and diversity matters forms a point of co-operation between immigrants' organisations, non-governmental organisations and the City of Vienna. In **Ireland**, local community groups are funded to provide day-to-day support and to promote participation of newly-arrived third-country nationals in local community life. In **Bulgaria**, the 'Sports Vacation Programme' promotes tolerant inter-ethnic relations. In **Estonia**, an employment exchange programme between different regions of the country is developed to promote interaction. In **Denmark**, the participation of immigrants in volunteering organisations is promoted. In **Lithuania**, a web-site for various minorities' organisations is created to reach a broader public. In **Luxembourg**, a pilot project to organise entertainment workshops for the interaction of national citizens with immigrants has been successful and will be repeated in many towns. In **The Netherlands**, many projects in the context of the 'Broad Initiative for Social Cohesion' have been launched including the 'Not beside but with each other' campaign to avoid segregation. A major project to collect examples of co-operation among young people of different cultures is broadly covered by the media. In the **United Kingdom**, measures to engage together more closely immigrants and the host population include an action plan on intercultural dialogue, a government 'Respect Task Force' and the cohesion guidance 'Leading Cohesive Communities – a guide for leaders and chief executives'.

8. 'The practice of diverse cultures and religions is guaranteed under the Charter of Fundamental Rights and must be safeguarded, unless practices conflict with other inviolable European rights or with national law'

Denmark set up various initiatives fostering intercultural dialogue and stressing religious diversity, including dialogue meetings between the Danish Prime Minister and the Minister for Integration and various ethnic minority organisations. **Germany** organised a federal level conference to launch a long-term dialogue process with representatives of Muslim communities. In **Finland**, a working group on intercultural and inter-religious dialogue was established within the 'Advisory Board for Ethnic Relations'. It acts as a permanent forum for discussion and exchange of information between religious communities and national authorities to increase mutual understanding. In **Italy**, a 'Council for Italian Islam' was set up to support the central government in gaining an insight on problems faced by Muslim communities and to establish a permanent dialogue. In **Latvia**, an anti-discrimination project 'Information campaign against Islamophobia' is being implemented and an on-line encyclopaedia on religious diversity and postcards on inter-religious dialogue have been prepared. In **Luxembourg**, a public conference is organised every year by an inter-religious group representing all major faiths. In **Sweden**, the Minister responsible for religious affairs holds regular meetings with representatives of different religious communities aimed at reinforcing mutual understanding and trust. In **The Netherlands**, training for spiritual leaders is organised by Muslims' organisations and the Ministry of Education, Culture and Science and the Ministry for Immigration and Integration.

9. 'The participation of immigrants in the democratic process and in the formulation of integration policies and measures, especially at the local level, supports their integration'

In **Belgium**, the **Czech Republic**, **Finland**, **Hungary**, **Ireland**, **Lithuania**, **Luxembourg**, **Portugal**, the **Slovak Republic**, **Slovenia**, **Spain**, **Sweden** and soon in **Greece**, third-country nationals are, in principle, entitled to vote in local elections. However, legislative frameworks regulating political participation vary widely. In most of these countries, such voting rights

are linked to the length of regular stay or are only recognised to specific categories of third-country nationals. In other Member States, they are only granted to citizens of third countries with which specific bilateral arrangements exist. In **Luxembourg**, awareness-raising campaigns will be organised to inform immigrants about their voting rights at the local level and a proposal has been presented to extend the competences of municipal advisory councils for foreigners ('Commissions communales consultatives') to favour their participation in public life. In **Belgium**, the Walloon and Brussels Capital governments encouraged third-country nationals to register to vote in local elections. Cities and communities with a high concentration of minorities are obliged by the Flemish government to facilitate their participation in local policies through special consultative councils and activities of the 'Forum for Ethnic Minorities'. In a growing number of countries, specific support for immigrant women organisations is provided. The **Czech Republic, Denmark, Estonia, Greece, Italy, Portugal and Spain** involve immigrants' representatives, as well as other civil society actors and different stakeholders, in the elaboration and/or implementation of integration policies. In **Portugal**, the Consultation Council for Immigration Affairs (COCAI), consisting of five immigrants communities, plays an important role in drawing immigration policies. A 'Council for Ethnic Minorities' has been established in **Denmark** to advise the Ministry of Integration and integration councils are active at the local level. In **Spain**, the 'Forum for the Integration of Immigrants', a three-tiered consultative body created by the government, involving immigrants' associations, social partners, non-governmental organisations and public administration, was renewed with enlarged composition and competences. Its consultation has become mandatory for any legal or practical initiative in the field of integration at national level. In **France**, the 'National Council for the Integration of Immigrant Population', including representatives of immigrants' associations, has been re-established and is regularly consulted by the Ministry in charge. In **Ireland**, funding is provided to immigrants' organisations to promote their participation in the democratic process. Irish partnership companies also facilitate the establishment of local level forums which enhance dialogue and interaction between relevant service providers, representatives of the community and voluntary sector and representatives of immigrants' communities. In **Italy**, a 'Council dealing with third-country nationals and their families' will be established at national level and 'Immigration Territorial Councils' are set up at local level. In **Sweden**, government funding has been made available to create a network of elected representatives from municipalities and County Councils to promote an intercultural environment. In the **United Kingdom**, a 'Commission on Integration and Cohesion' has been set up, involving various stakeholders, to elaborate practical steps in order to make local communities more cohesive and integrated.

10. 'Mainstreaming integration policies and measures in all relevant policy portfolios and levels of government and public services is an important consideration in public-policy formation and implementation'

In the **Czech Republic**, all relevant Ministries apply integration mainstreaming in the development of departmental policies and legislation. In the French Community of **Belgium**, all Ministers commit themselves to undertake concrete actions to promote cultural pluralism and mutual comprehension. In **Finland**, an integration advisory board was established to co-ordinate activities of various Ministries. 'The Integration Act' was amended so that measures focusing on public general services take into account the needs of immigrants. In **Greece**, an inter-ministerial committee, supported by a special committee involving experts, was established by the Minister of Interior, Public Administration and Decentralisation to improve the level of co-operation and co-ordination on integration. In **Romania**, inter-institutional co-operation is developed by co-ordination meetings organised with representatives of various

governmental institutions and non-governmental organisations. **Ireland** established the 'Irish Naturalisation and Immigration Service' to bring together the various strands of government activity. Within these revised structures, a new 'Integration Unit' is being established to promote and co-ordinate all social and organisational measures. **France** strengthens efforts in terms of public services and social measures in the areas where immigrants are more present.

11. 'Developing clear goals, indicators and evaluation mechanisms are necessary to adjust policy, evaluate progress on integration and to make the exchange of information more effective'

In **Denmark**, a study on integration indicators is under way and benchmarking of integration efforts at municipal level is published every year by the Minister of Refugee, Immigration and Integration Affairs to identify best practices. The **Swedish** 'Integration Board' monitors the situation and progress of integration policies, analysing various aspects of Swedish society and producing yearly reports to assist decision-making in this field. In **Portugal**, the 'Immigration Observatory' carries out research to support the development of integration policy. In **Romania**, comprehensive research on the situation of persons granted protection, including the analysis of many integration aspects, has been carried out. Its policy recommendations will be used for drafting future measures. **Germany** and **Estonia** selected external contractors to evaluate their integration programmes in order to inform future policy-making and enable adjustments for more effective policy outcomes. In **Estonia**, a public opinion survey was also carried out. In **Ireland**, all State funding initiatives on integration have clear performance indicators. Procedures are in place to monitor the implementation of funded projects and to inform developing integration policy. In the **Czech Republic**, within the 'Commission for the Integration of foreigners' one of the working groups deals also with the setting up of integration indicators.